

1950-02-06

SENDER

Erik Thommesen

RECIPIENT

Sonja Ferlov Mancoba

FACTS

Document type:
Letter

Language:
Dansk

Date explanation:
Datering i brev.

Mentioned people:
Jean Arp
Alberto Giacometti
Høstudstillingen
Henri Laurens
Henri Matisse
Anna Thommesen

Archive:
Ferlov Mancoba arkivet.

TRANSCRIPTION

Blistrup m. Græsted¹

6/2-50

Kære Sonja:

Tak for dit brev som jeg var meget glad for. Jeg skal prøve at svare dig saaledes som det ser ud fra mig. Høstudst. er som du skriver blevet dannet med en fælles livsopfattelse – eller bedre: en indbildt fælles livsopfattelse som grundlag. I ordet indbildt ligger ingen kritik fra min side af nogle af Høstudstillingens medlemmer – men blot dette: at de tilsyneladende fælles træk i udtryksformer fra begyndelsen har skabt illusioner af en mere fælles kunstnerisk opfattelse end der efter min mening reelt er.

Jeg er først for mit eget vedkommende blevet rigtig klar over dette det sidste par aar og ganske sikkert fordi vi alle har udviklet os stærkere i individuel forstand. Jeg mener ogsaa at det er indholdet der skaber formen – at dette er den naturlige maade at lave maleri og skulptur paa. Ingen af os kan dog sige om os selv eller andre at vi gør det – kun: at saafremt vi arbejder ærligt med vores kunst stræber vi efter [henimod] at kunne gøre det.

Vi arbejder individuelt men søger ganske naturligt samarbejde med kunstnere vi mener at være i slægt med i opfattelsen. Der kan dog ligge en alvorlig fare i her at dømme ud fra udtryksformen – man maa dømme ud fra det kunstneriske indhold.

Du siger at fælles livs- og kunstopfattelse resulterer i fælles træk i udtryksformen. Det gør det selvfølgelig men der er ikke altid saa men nemt at se de fælles træk og se om de nu ogsaa er væsentlige. Vi narres bestandigt fordi baade vi selv og de andre er blandinger af forsøg paa at give udtryk for det væsentlige – det menneskelige og kunstneriske indhold – og af formalistiske faldgruber. Her har vi i for høj grad slaaet os til taals med at vi er "abstrakte" og de andre kunstnere er naturalister. En stiltiende anerkendelse af os selv som avantgarde – en stiltiende seen sig selv som revolutionær kunstner over for reaktionære.

Saa let er det efter min mening ikke. De gode kunstnere er aldrig naturalister men ekspressionister. Deres kunstneriske udtryk er i akkurat lige saa høj grad ekspressionistisk bestemt som vort.

Ogsaa et landskabsbillede har sin egentlige kunstneriske værdi i det af sine egne kampe, sine længsler, drømme, kærlighed til livet, det det der gror – kunstneren har udtrykt i sin farve. At det der i dette tilfælde har sat kunstneren igang er en mer eller mindre tilknytning til et bestemt landskab er underordnet. Et landskab, et portræt, en figur er alt sammen udtryk af

noget alment.

Vi er alle sat i gang med bestemte oplevelser, eller kombinationer af oplevelser ser man et vigtigt element. Jeg har selv aldrig følt mig "abstrakt" i teoretisk forstand, andre har kaldt mig abstrakt, men jeg har altid følt mig nøje knyttet til hvad jeg har følt mødt i livet og søgt at opfatte det som xxxxx og alment paa een gang.

Man kan stille sig i indædt kampposition – selv i samme øjeblik man er mere optages optaget af at kæmpe imod end af sin tilknytning til det fordi, det groende. med andre i ord i samme øjeblik man for kampens skyld mister livsglæde – er det første skrift mod formalismen taget. Jeg tror ikke paa kompromiser – men jeg tror heller ikke paa kamp imod kompromiser. Ser jeg min egen situation i forhold til kunsten rundt omkring mig føler jeg mig mere knyttet til Matisse's skulpturer end til baade Giacometti og Laurens – til trods for at de sidste er mere "abstrakte". Arp føler jeg overhovedet ingen tilknytning til – snarere noget diametralt modsat. For ham er det "non figurative" et maal i sig selv.

Du taler om en fuldstændig solidaritet mellem medlemmerne i forhold til "den gode verden". En saadan solidaritet er naturlig i samme grad som det fælles i livsopfattelse er overvejende. Sa behøver man ikke slaa den fast. Er det fælles i livsopfattelse ikke absolut overvejende – opstår der afstande mellem medlemmerne som i nogle tilfælde virker større end afstanden mellem dem (eller nogle af dem) og dem af "den ydre verden" – da hjælper det lige saa selvfølgelig ikke at slaa en saadan solidaritet fast. Vi skulle dog nødig være naaet der til at vi indbefatter alle "ikke abstrakte" kunstnere i "den ydre verden". Vi har mange forbundsfæller bl. dem. Jeg har altid opfattet det vi laver som en side af ekspressionismen blandt andre sider i tiden, der er for mig ingen væsensforskelle, der er kun formelle gradforskelle. Det drejer sig ikke om at finde én side som er endegyldig sandhed – men at suge næring af det bedste i dem alle. Jeg tror at det som tiden gaar vil blive mere og mere indlysende at grupperinger vil opstaa.

Jeg tror ikke det er me nemt at se endnu hvorledes – men jeg har for mit vedkommende i nuværende xxx situation mest lyst til at være uden for sammenslutninger i det hele taget – mest lyst til ikke at være bundet af noget somhelst – men frit prøve mig frem i den retning jeg finder rigtigst. Jeg har svaret paa Sonjas brev – men det er selvfølgelig ment til jer begge. Hvorvidt I forstaar mit standpunkt ved jeg ikke. De latterlige xxxx der har sket og sikker stadig vil ske inden for Høst saa længe det eksisterer i sin er jo ikke tilfældige episoder. De er evig tilbagevendende og en følge af et forkert grundlag – af dyberegaaende divergenser

Med arbejdet gaar det godt – tror jeg da – og det finder jeg væsentligt.
Anna væver ogsaa paa fuld kraft. Gaar det godt for jer – vil gerne høre om
hvorledes i arbejder?.

Mange kammeratlige hilsener til jer alle tre

Erik

¹ Tilskrevet i anden hånd end resten af brevet.

Blutrup m. Greested

6/2 - 50.

Kære Søren:

Tak for dit brev som jeg var meget glad
for. Jeg skal prøve at svare dig saale-
des som det ser ud for mig.

Høistudent. er som du skriver blevet
dannet med en fælles livsopfattelse —
eller bedre: en indbildt fælles livsopfat-
telse som grundlag. I ordet indbildt ligger
ingen Kritik fra min side af nogle af
Høistudentstillingens medlemmer — men blot
dette: at de påtænklende fælles bræk;
udtryksformen for begrebet har skabt
illusioner af en mere fælles pausbekend-
te opfattelse end der efter min mening
reelt er.

Jeg er først for mit eget vedkommende
blevet rigtig klar over dette det sidste
per an og ganske sikkert fordi vi alle
har udviklet os stærkere; individual
forstand. Jeg mener ogsaa at det er
indholdet der skaber formen — at dette
er den naturlige måde at lave maleri
og skulptur per. Ingen af os kan dog
sige an og selv eller andre at vi gør
det — kun: at næsten vi arbejder

deligt med vores Kunst skaber vi ^{kvindes} ~~afte~~ ad
kunne gøre det.

Vi arbejder individuelt men søger ganske
naturligt samarbejde med Kunstnere vi mener
at være i slagt med i opførelsen. Der
kan dog ligge en alvorlig fare i her at
drømme ud fra udbyksprøvet - man
maa drømme ud fra det kunstneriske
indhold.

En siger at fælles livs- & kunstsyns-
delse resulterer i fælles Buds i udbyks-
sprøvet. Det gør det selvfølgelig men
det er ikke altid man ~~kan~~ mener at se
de fælles Buds & se om de nu ogsaa er
væsentlige. Vi maaes bestemt af fædi
være vi selv & de andre & blandingen
af fædi paa at give udbyk af det
væsentlige - det væsentlige & kunstneriske
indhold - & af fremtidsige faldgruber.

Her kan vi i et høj grad slæde
os til Buds med os vi er "naturlige"
& de andre Kunstnere er naturalister.
En skillede anerkendelse af os selv
som avantgarde - en skillede seer
sig selv som revolutionær kunstner og
af reaktionære.

For det er det efter min mening de.
De gode kunstnere er aldrig naturaliste,
men ekspressionister. Deres kunstneriske
udtryk er i almindelighed saa høj grad
ekspressionistisk, at det som vist.

Sådan et landskabsbillede har sin
egendige kunstneriske værdi i det af,
sine egne kampe, sine længsler, drømme,
kørlighed til livet, til det der gør —
kunstneren har udtrykt i sin farve. At det
der i dette billede har nok kunstneren
især er en mere eller mindre sikker
sag til et bestemt landskab er under-
ordnet. Et landskab, et portræt, en figur
er allesammen udtryk af noget alment.

Vi er alle nok i gang med forskellige
oplevelser, eller kombinationer af oplevelse-
rer som et vigtigt element. Og her ser
aldrig fjeld mig "abstrakt": Secretisk
forstand, andre kan kalde mig abstrakt,
men jeg kan altid fjeld mig i nogle klynge
det til hvad jeg kan ~~gjøre~~ møde i livet
og siges at opfylde det som menneske
de som alment for en gang.

Man kan stille sig i indstelt
komposition — men i samme øjeblik

man er mere ~~oplyst~~ oplyst af at
kampen imod end af sin tilhængning
til det gode, det gode - med andre
ord i samme øjeblik man for kampens
skyld mister livsglæden - er det første
skridt mod formalismen. Jeg tror
ikke på kompromiser - men jeg tror heller
ikke på kamp imod kompromiser.

Jeg og min egen situation i forhold
til kunsten rundt omkring føler jeg mig
mere knyttet til Odense's skulpturer
end til både Giacometti og Laurens
- til trods for at de sidste er mere
"absolutte". Jeg føler jeg overhovedet
ingen tilhængning til - men er meget
diagnosticeret modstand. For ham er det "non-
figurative" et mål i sig selv.

Da taler man en fuldstændig rolig
dialekt mellem mellemmand i forhold
til "den gode verden". En rolig
soliditet er mest i samme grad
som det fælles i livsopfattelse er over-
vejende. Da behøver man ikke den
den fast. En det fælles i livsopfattelse
ikke absolut overvejende - og det er der
afstande mellem mellemmande som

i nogle tilfælde vilde sige end opstane
den mellem dem (eller nogle af dem) & dels
af "den ydre verden" - da hjælper det
hjelpe sig selvfølgelig ikke at sige en
næsten robotartede fars.

Vi skulle dog rigtig sige maaske der til
at vi indbefatter alle ikke abstrakte
konkrete i "den ydre verden". Vi har
mange forbundsfæller bl. dem.

Ofte har altid opfattet det vi laver
som en rids af ekspressionismen blandt
andre rids i tiden, der er for mig ingen
væsentlige forskelle, der er kun formelle sprogs-
forskelle. Det drejer sig ikke om at finde
een rids som en endegyldig sandhed -
men at sætte mening af det bedste i
dem alle.

Ofte kan det som tiden går vil
blive mere & mere indlysende at grupper-
ninger: abstrakte & ikke abstrakte &
for formelt betragtet & at mere indholds-
betængte grupperinger vil opstå.

Ofte kan ikke det som er mere nemt at se
indover hovedet - men ofte kan det med
værdifulde i menneskeligt ~~den~~ situation
mest lyst til at sige uden for rummet.

6.

slutning i det hele taget - mest lyst
til ikke at vde bundet af noget
særlighed - men først prøve mig frem
i den retning og finde vejligt.

og har været paa Jargas bres -
men det er selvfølgelig mest til jer
lige. Konvikt 3 fortæller mig stand-
punktet ved og imod. De latterlige rimene
der har vdet 3 ritter stadig vil vde
inder af Kirk var længe den skæbne
~~der~~ er jo ikke tilfældige episoder.
De er virkelig billedbevarende 3 er fulge
af et færdigt grundlag - af dybtregende
diversitet.

Med anseende paa det gode - har jeg
der - 3 det findes jo utvilsomt. Men
over paa paa fuld kraft. Gaaar det
gode af jer - vil gerne være om
hvoreledes 3 arbejder?.

Mang kammerat og hilsen
til jer alle tre
hij.